

Рукописні книги у зібранні Чернігівського історичного музею ім. В.В. Тарновського

Колекція рукописних книг Чернігівського історичного музею ім. В.В.Тарновського нараховує 315 примірників. Сформувалася вона протягом другої половини ХІХ-ХХ ст.: 79 примірників надійшло у складі колекції В.В.Тарновського, 45 – у збірці Чернігівського єпархіального сховища старожитностей, 19 – Чернігівської губернської архівної комісії, по 11 – із Сосницького і Прилуцького краєзнавчих музеїв у 50-х рр. ХХ ст., решта – з церков, монастирів, бібліотеки духовної семінарії, виставки ХІV археологічного з'їзду, від приватних осіб.

Хронологічні рамки зібрання – 1511 – 1964 роки:

— ХVІ ст. представлено 10 книгами, всі вони богослужбові, найбільш ранньою є Апостол із вкладними записами 1511 р.;

— ХVІІ ст. – 46 книг;

— ХVІІІ – 140;

— ХІХ – 106;

— ХХ – 13.

Серед 63 релігійних і богослужбових книг – 12 Євангелій, 14 – Ірмолоїв, Біблія, Служебники, Мінеї, Псалтирі, Апокаліпсис з малюнками ХVІІ ст. Представлені віршоване Євангеліє від Луки (1826), два переклади Євангелія українською мовою П.Морачевського, фрагменти перекладів Біблії П.Куліша та І.Нечуя-Левицького. В окрему групу можна виділити синодики – 15 од. і метричні книги – 7 од. Найдавнішим з них є синодик Сосницької Воскресенської церкви (1664-1821), а найбільш відомим – синодик Любецького Антоніївського монастиря (1693-1901, фактично 1712-1901), започаткований і оформлений, вірогідно, відомим культурним і церковним діячем І.Щирським. Любецький синодик містить цікаві матеріали з історії Чернігово-Сіверської землі ХІІІ-ХІV ст., а найголовніше – список чернігівських князів із зазначенням світських та християнських імен та імен по батькові, що дозволяє відтворити їхній родовід.

Важливими історичними джерелами є літописи, географічні і статистичні описи, історичні та юридичні збірники, збірники указів, розпоряджень представників світської і духовної влади, документів місцевих органів самоврядування, родинних архівів тощо. Ця група нараховує 139 од. збереження. З-поміж них – Розповідь про Переяславську Раду (згорток 1654 р.), літописи Самовидця і Грабянки (60-ті рр. ХVІІІ ст.), Скорочений географічний опис Київської губернії (1787), альбом малюнків з анотаціями “Некоторые древности, собранные в уездах Черкасском и Чигиринском Киевской губернии” та медико-географічні описи Київського і Сквирського округів Де ля Фліза, 6 списків Литовського статуту (ХVІІ-ХVІІІ ст.), Права, за якими судиться малоросійський народ (ХVІІІ ст.), 19 цехових книг (ХVІІІ-ХХ ст.), Актові книги Полтави і Почепи (ХVІІІ-першої пол. ХVІІІ ст.), Актова книга Острозького магістратського суду (ХVІІ ст.), Журнали Ніжинського повітового суду і Ніжинської нижньої розправи, відомості про маєтки І.Мазепи (1726) та Д.Апостола 1734 р. (ХІХ ст.), книги Забіл, Полетик, Шихуцьких, де, крім майнових документів, вміщені виписки з хронік, друкованих книжок, записи мемуарного характеру, календарі (ХVІІІ ст.).

Серед 14 світських підручників і навчальних посібників маємо Риторики, в т.ч. латиною, Арифметику (1752), Азбуку словено-російську (дев'ятиметровий згорток 1755 р.), Коротке поняття про фізику для... Великого князя Павла Петровича (ХVІІІ ст.), “Лекции к геодезии, практике или землемерию” Г.Попова.

В колекції – 18 богословських та філософських трактатів: твори Дмитрія Ростовського, Іоана Дамаскіна, Повчання Лествичника (XVII-XVIII ст.), Вольтера (1826) тощо.

Медицина репрезентована лікарськими посібниками XVIII – XIX ст., один з яких – з присвятою П.Прокоповичу, та двома книгами – прибутково-видатковою і запасів – Глухівської аптеки (1743-1749).

Красне письменство, історична і мемуарна література представлені автографами П.Куліша, М.Костомарова, Ф.Галузенка, Д.Мордовця, С.Руданського, В.Коховського, К.Спаської, Г.Артозєєва, списком “Снеїди” 1801 р., нарисами чернігівських краєзнавців т.ін.

Серед авторів та переписувачів книг у XVI-XVIII ст. найчастіше зустрічаються прізвища служителів церкви. Це, зокрема, ієромонахи Серафїон Захарієвич Б. з Полтавського монастиря, Рафаїл Казанович з Ростова, Варлаам Вишневський та Герман Логвиновський з Новгород-Сіверського монастиря, Костянтин Усєвич – з Каташинського, архімандрит, професор Києво-Могилянської Академії Пахомій Добринин, ієродиякон Чернігівського Єлецького монастиря Геронтій Струковський, священники Стефан з с.Козари, Петро Донцов з с.Печеники тощо. Проте книги переписували і представники інших верств населення, в т. числі і жінки. Так, артилерійський гантлангер з Таллінна Іван Худинський переписав Арифметику, а мешканка х.Церковище біля Ямполя Пелагея Клименкова – Ірмолой. У XIX ст. різко зростає доля цивільної і військової інтелігенції, яка творила рукописну книгу.

Географічно переважна більшість рукописних книг збірки музею відноситься до Лівобережної України та Києва. Вони були створені на Чернігівщині, Харківщині, Полтавщині в таких містах і селах, як Любеч, Сосниця, Чернігів, Кролевець, Охтирка, Короп, Новгород-Сіверський, Глухів, Батурин, Ямпіль, Язлівка, Красилівка, Блїстова, Стольне, Мале Устя, Козари, Смолин, Кудрівка, Баба. Незначна частина надійшла з Правобережної України, Прибалтики, Молдови, Росії – головним чином території колишнього Стародубського полку, а також Ростова та Москви.

Серед місць побутування – такі монастирі, як Розритівський, Батуринський, Каташинський, Новгород-Сіверський, Густинський, Любецький, Максаківський, Рихлівський, Чернігівський Єлецький, Києво-Печерська лавра, Свято-Троїцька Никодимова старообрядницька обитель.

Художнє оздоблення рукописних книг здебільшого досить бідне. Книги XVI ст., як правило, прикрашені заставками у вигляді циркульної плетінки та кіноварними ломбардами. Для книг XVII-XVIII ст. більш характерним є рослинний орнамент, часто-густо – це копія з друкованих книг як вітчизняного, так і західноєвропейського походження, яскравим прикладом чого є синодик Крупицько-Батуринського Миколаївського монастиря, започаткований у 1687 р. Дмитрієм Ростовським. Характерним є також використання в’язі, кіноварних ініціалів-ломбардів або більш досконалих – багатобарвних ініціалів на тлі рослин, архітектурних споруд, звірів. Художнє оформлення титула, як правило, складається з двох колон, замкнутих угорі аркою, які прикрашені рослинним орнаментом (книги Воронізького ткацького, Глухівського різницького цехів). Частіше малюнки робились темно або світло-брунатним чорнилом, інколи для художнього оформлення рукописних книг використовувались вирізані із стародруків заставки, ілюстрації тощо, часом розфарбовані (“Чин бываемый на одеяние рясы и комилавки”, Ірмолой Ал-1631). Книги XIX ст. відрізняються зовсім бідним художнім оформленням. Відчувається чисто утилітарний підхід на відміну від попередніх століть, коли книга задовольняла не тільки духовні, але й естетичні смаки людини. В цей час з’являється народний малюнок, який часто має характер лубка. В першу чергу це стосується книг, створених у глибинці сільськими дячками, священниками, парафіянами (Батуринський синодик).

Цікавий матеріал для історії українського інтролігаторства дають палітурки рукописних книг. Окремі примірники вміщені в архаїчні оправи, відомі у спеціальній літературі як оправи візантійські з “губочками”, візантійські, ренесансні (див. №№ 1, 2, 4).

Книги написані в основному на іноземному папері, переважно західноєвропейського походження, який із середини XVIII ст. заміщується папером російського виробництва.

Колекція рукописних книг музею є цінним джерелом для істориків, літературознавців, етнологів, спеціалістів з палеографії, генеалогії, сфрагістики, метрології тощо.



*Титульний аркуш Ірмолая 1733 р.
(№ 78)*

Пропонований реєстр є попереднім результатом атрибуції, першою спробою узагальнення колекції, введенням її до наукового обігу. Він містить наступну інформацію: порядковий номер, номер за інвентарними книгами Чернігівського історичного музею, автора і назву, дату створення рукопису, розмір у долях аркуша і сантиметрах, кількість аркушів або сторінок. Власні (автентичні) назви книг подані у лапках мовою оригіналу. Автори творів, уніфіковані назви богослужбових книг та назви, надані при музейній інвентаризації, – без лапок, українською мовою. Оскільки реєстр не дає, як каталог, повного наукового опису пам'ятки, у примітках зазначена важлива, на думку упорядника, інформація, а саме: час та джерело надходження до музею, попередні власники, відомості про протограф, художні особливості, посилання на каталоги тощо.

Реєстр рукописних книг Чернігівського історичного музею ім. В.В.Тарновського

№№	Інв. №	Назва	Дата	Аркушевий склад, розмір в долях аркуша і см	Примітки
XVI століття					
1	Ал 398	Апостол	до 1511р.(?)	2°, 33 x 21 см 344 арк.	Надійшов з Новгород-Сіверського Спасо-Преображенського монастиря в 1924 р. Є вкладні записи [1511], 1634 рр.
2	Ал 473	Євангеліє	до 1546 р.	2°, 30 x 22 см 269 арк.	В 1644 р. належало церкві Архістратига Михайла с.Манки
3	Вп 1474/15	Апостол	сер.XVI ст.	2°, 30 x 20 см 186 арк.	
4	Ал 393	Мінея (?) на січень	2 пол. XVI ст.	2°, 33 x 21 см 211 арк.	Належала Троїцькій церкві м.Любеча (?)
5	Ал 317	Євангеліє	до 1570 р.	2°, 31 x 20 см 218 арк.	
6	Ал 417	Євангеліє	1586 р.	2°, 31 x 19 см 364 арк.	Написане в церкві св.арх.Михайла і Гавриїла в м.Сучава
7	Ал 1520	Мінея (?) на вересень-листопад	кін. XVI ст. (?)	2°, 35 x 21 см 323 арк.	Надійшла із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р.
8	Ал 399	Євангеліє	кін. XVI ст. (?)	2°, 31 x 20 см 232 арк.	Кат. 1908 р. № 17. Належало в 1619 р. церкві арх.Михайла м. Ширмин, в 1900 р.– Михайлівській церкві с.Красилівка Остерського повіту.
9	Вп 1474/17	“Устав церковний служб иже в Иерусалиме святых Лавры преподобнаго и богоноснаго отца нашего Савы”	XVI ст. філігрань 1551-1554 рр.	2°, 31x20,5см 255 арк.	Належав церкві арх.Михайла с.Рагузна.

10	Ак 935	Апостол		XVI ст.	2 ^о , 31,5х 20 см 110 арк.	
XVII століття						
11	Ал 982	Євангеліє		поч. XVII ст.	2 ^о , 33 х 20 см 265 арк.	Належало Розритівському Свято - Троїцькому дівочому монастирю(?). Як форзаци використані аркуші з книги “Миняя праздничная (Соборник)”, Венеція, 19.01.1538.
12	Ал 225	Євангеліє		поч. XVII ст. (?)	2 ^о , 32,5 х 21 см 352 арк.	Надійшло від кн. О.В.Голіциної до ЧЄД в 1909 р. Належало Розритівському дівочому Свято-Троїцькому монастирю Мглинського повіту. Є вкладні записи 1632, 1650, 1683 рр.
13	Ак 871	“Соборник на все праздники урочистые и господские на все роки”		поч. XVII ст.	2 ^о , 29 х 17 см 688 арк.	Придбаний у Трофименка О.М. 3 Чернігова в 1989 р. Належав Крупицько - Батурицькому монастирю.
14	Вп 1474/16	“В субботу на велицей вечерни начало творим всей вечерней службе якоже оуказано в А гласе таж на ги возвах стрых воскресны глас В творение Иоанна Дамаскина и поем стихов ” тощо		поч. XVII ст. філігрань 1556-1592 рр.	2 ^о , 30 х 20 см 356 арк.	
15	Ак 943	“Сказание... зачалом како чтутся евангелия воскресне на утрнях и литургиях в недели ст Пасхи до недели Всех Святых и от всех святых”		поч. XVII ст. філіграні 1556, 1592 рр.	2 ^о , 31 х 19 см 11 арк.	
16	Ал 1633	“Устав”		до 1628 р.	2 ^о , 30 х 19 см 207 арк.	Надійшов із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р. Належав Іллінській церкві м.Язлівка.

17	Ал 4	“Церемонія о брачном супружестве... царя... Алексея Михайловича”	1647 р.	4°, 20 x 16 см 21 арк.	Кат.1900 р. № 1040 Р.
18	Ал 501/1/8	Розповідь про Переяславську Раду (згорток)	1654 р.	1 м 25 см	Кат.1900 р. № 29 Р.
19	Ал 619	Книга кравецького і кушнірського цеху м. Кролевеця	1660-1765 рр.	4°, 20 x 16 см 40 арк.	Надійшла до музею ЧАК в 1902 р. Див.: ЧГВ – 1902. – № 2977. – 25 сент. Кат. 1908 р. № 142.
20	Ал 461	Книга актова Острозького магістратського суду	1662-1698 рр.	2°, 31 x 20 см 270 арк.	Кат.1900 р. № 48 Р.
21	Ал 942	“Книги мескиє Полтавские”	1664-1671 рр.	2°, 30 x 20 см 231 арк.	Кат.1900 р. № 54 Р.
22	Ал 1503	Синодик Вознесенської церкви м.Сосниці	1664-1821 рр.	4°, 20 x 16 см 44 арк.	Надійшов із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р.
23	Ал 375	Тріодь цвітна	1671 р.	2°, 30 x 18 см 206 арк.	На поч. ХХ ст. належала церкві Різдва Богородиці с.Божок Кролевецького повіту.
24	Ал 395	Книга Забіл (офіційні документи, приватне листування тощо)	1671-1728 рр.	2°, 33 x 21 см 85 арк.	Належала О.М.Лазаревському. Кат. 1900 р. № 93 Р.
25	Ал 443	“Книга меская Полтавская”	1672-1685 рр.	2°, 30 x 20 см 149 арк.	Кат. 1900 р. № 47 Р.
26	Ал 14	Книга Забіл (офіційні документи, приватне листування, витяги з літописів тощо)	1679-1734 рр.	2°, 32 x 22 см 110 арк.	Належала О.М.Лазаревському. Кат. 1900 р. № 92 Р. Містить портрети гетьманів.
27	Ал 498	“Домецкий Гавриил, архимандрит Симонова монастиря. О везваню до закону и о досконалости вшедших в него, обовязуючимся последовати Господу Иисусу Христу. Избрана из учений разніх учителей”	1683 р.	2°, 31 x 20 см 144 арк.	Належала Густинському монастирю. Кат. 1900 р. № 3 Р.
28	Ал 359	Книга Забіл (офіційні документи, приватне листування, тощо)	1687-1736 рр.	2°,30,5 x19см 70 арк.	Належала О.М.Лазаревському. Кат. 1900 р. № 94 Р.

29	Ал 1221	Синодик Крупицько-Батурицького монастиря	1687-1883 рр.	2°, 30 x 20 см 124 арк.	Надійшов з Конопотського краєзнавчого музею в 1937 р. Частина синодика зберігається в Конопотському краєзнавчому музеї, інв. № ППк 1348.
30	Ал 168	Євангеліє	до 1690 р.	2°, 33 x 21 см 419 арк.	Надійшло в ЧСД в 1909 р. Належало Свято - Троїцькій церкві м.Гринев Стародубського повіту, куди було подароване в 1814 р. кн. Іллею Андрійовичем Безбородьком
31	Ал 499	Ірмолой	до 1690 р.	4°, 21 x 15 см 391 арк.	Кат. 1900 р. № 4 Р.
32	Ал 503/4	Книга Шихуцьких (офіційні документи, приватне листування)	1690-1782 рр.	2°, 35 x 23 см 125 арк.	
33	Ал 330	Синодик Любецького Антонійського монастиря (оригінал і факсиміле 1902 р.)	1693-1901 рр. (фактично з 1712 р.)	2°, 31 x 21 см 79+99 арк.	Надійшов з Любеча в 1926 р. Належав Воскресенській церкві м.Любеча. Кат. 1908 р. № 73.
34	Ал 164	Ірмолой	1699 р.	2°, 28 x 19 см 644 стор.	Надійшов до ЧСД (?) в 1909 р. Належав Спасо-Преображенській церкві с. Стольне Сосницького повіту.
35	Ал 467	“Акафисти, канон о распятии, параклис Пресвятой Богородице, служба повседневная, молитвы на сон грядущий, молитвы утрени, последование к причащению”	2 пол. XVII ст.	2°, 31 x 20 см 152 арк.	Належала Макаківському Спасо-Преображенському монастирю.
36	Ак 942	“Службы на декабрь. Последование часов, службы на Рождество Христово, последование в 6 день Января”	кін. XVII ст.	2°, 30 x 19 см 56 арк.	

37	Ак 930	“Книга святого Иванны Дамаскина философская о осмих частех...Небеса. Книга глаголемая Грамматика Меншая. Предисловие. О буквице, рекше о Азбуце, толкование Псалтири по віршам”	кін. XVII ст.	4 ^о , 19,6 x 15 см 431 арк.	Належала Михайлівській церкві с.Обложки. Кат. 1908 р. № 92.
38	Вп 1474/25	“Чин бываемый на одяние рясы и комилавки. Последование Малого образа. Последование Великаго агтелскаго образа. Последование провода иноческаго”	кін. XVII ст.	4 ^о , 19 x 16 см 54 арк.	Прикрашена відбитками заставки “Св.пр.Ілля” та ілюстрації “Покров”, які використувувались друкарнями Новгород-Сіверського та Чернігова в 70-90-х рр. XVII ст.
39	Вп 1474/20	“Знаменитая начертания о вере и первоначалии Римском и проч.”	кін. XVII ст.	4 ^о , 19 x 16 см 91 арк.	Належала Г.С.Кир'якову.
40	Ал 465	Мінея на червень-серпень	кін. XVII ст.	2 ^о , 32 x 21 см 51 арк.	
41	Ал 1519	Ірмолой	кін. XVII ст.	4 ^о , 20 x 15 см 393 арк.	Надійшов із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р. 1771 р. подарована послушнику і канонархісту Свято - Миколаївського Пустинно-Рихлівського монастиря Шилівському, пізніше належала церкві вмч. Параскеви с.Мале Устя (нині Сосницький район).
42	Ал 332	Апокаліпис з малюнками	сер. XVII ст.	2 ^о , 31,5 x 20 см 105 арк.	Кат. 1900 р. № 8 Р.
43	Ал 1518	Ірмолой	XVII ст.	4 ^о , 19 x 16 см 325 арк.	Надійшов із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р. Належав ієрею Ів.Борковському.
44	Ал 392	Ірмолой	XVII ст.	2 ^о , 33 x 20 см 261 арк.	Надійшов з Новгород-Сіверського Спасо-Преображенського монастиря в 1924 р.

45	Вп 1474/41-44	Ірмолой		XVII ст.	2°, 30 x 19 см 41 арк.	Належав священику с.Грязевець Трубчевського округу Петру Ів. Бурковському, що придбав його "в українським повітовім місті". Заставки і кінцівки з нього були використані для художнього оздоблення книги "Картины церковной жизни Черниговской епархии из IX вековой ея истории". На початку XX ст. налічував 477 арк. Кат. 1908 р. № 61.
46	Вп 1474/26	"Проскомидия литургиям. Литургия святого Иоанна Златоустого, Василия Великаго... О заклании св.Агнца, литургия пржедсвященная. Последование бываемое на велицей вечерни, литургии св.Григория Двоеслова"	XVII ст. (початок – перша чверть XVII ст.)	4°, 18 x 15 см 155 арк.		
47	Вп1474/19	Мінея на березень-червень	XVII ст.	2°, 32 x 19 см 300 арк.		
48	Вп 1474/18	Мінея на листопад-лютий	XVII ст.	2°,31 x 20,5см 377 арк.		Належала Новгород-Сіверському Спасо-Преображенському монастирю.
49	Ал 403	Литовський статут	XVII ст.	2°, 30 x 20 см 296 арк.		Надійшов до музею ЧАК в 1912 р. Належав В.Казановичу. Художнім оформленням подібний до Литовського статуту, переписаного у 1683 р. в Луцьку П. Зарушкевичем. Див.: Нац. музей історії України інв. № РД 618.
50	Ал 345	Тріодь пісна	XVII ст.	2°, 30 x 20 см 256 арк.		Належала Новгород-Сіверському Спасо-Преображенському монастирю.
51	Вп 1474/23	"Graciai de natura et corpore naturali" (невідоме (механічне) у природі і фізичні властивості тіла)	XVII - поч. XVIII ст.	4°, 21 x 17 см 80 арк.		

52	Вп 1474/21	“Rozmowy Artaxesa u Ewandra w ktorych polityczne, moralne y naturalne uwagi zawarte wedle podanych okazij tak iako mowione własnie byly. Prawdziwie wyгаzone sa spisane. S.L.”	XVII - поч. XVIII ст.	4°, 19 x 16 см 209 арк.	
53	Вп 1474/24	Риторика (лагинською мовою)	XVII - поч. XVIII ст.	4°, 19 x 16 см 133 арк.	
54	Вп 1474/22	Риторика (лагинською мовою)	XVII - поч. XVIII ст.	4°, 19 x 16 см 200 арк.	
55	Ал 941	Псалтир (румунською мовою, кирилицею)	XVII - поч. XVIII ст.	2°, 32 x 10 см 196 арк.	Кат. 1900 р. № 9 Р.
56	Ал 984	Повчання Іоана Лествичника	XVII - поч. XVIII ст.	2°, 32 x 20 см 135 арк.	
XVIII століття					
57	Ак 937	Синодик Михайлівської церкви с. Котів (нині Козелецький район)	1704-1739 рр.	2°, 30 x 18 см 32 арк.	Кат. 1908 р. № 84.
58	Ал 510/13	Книга бондарського, ковальського цехів, плотницької управи м. Козельця	1706-1883 рр.	2°, 33 x 22 см 54 арк.	
59	Ал 366	Книга калачницького цеху м. Новгород-Сіверського	1711-1900 рр.	2°, 32 x 19 см 116 арк.	Надійшла до музею ЧАК в 1902 р. від Новгород-Сіверського голови Жадкевича В.А. Див.: ЧГВ – 1902. – № 2992. – 11 окт. Кат. 1908 р. № 141.
60	Ал 329	Ісаія Копинський. “Алфавит духовний. Лествица”	1715 р.	2°, 32 x 20 см 80 арк.	Переписана з київського видання ієромонахом Рафаїлом Петровичем Казановичем у м.Ростові. В 1909 р.належала церкві Різдва Богородиці с.Блистова Сосницького повіту.
61	Ал 441	Книга різницького цеху м. Глухова	1716-1900 рр.	2°, 30 x 19 см 168 арк.	Кат 1908 р. № 143.

62	Ал 364	Повчання Іоана Лествичника	1720 р.	2 ^о , 31 x 20 см 140 арк.	Переписане ієромонахом Новгород-Сіверського Спасо-Преображенського монастиря Варлаамом Вишневським.
63	Вп 1474/31	“Духовный регламент”	1722 р.	2 ^о , 30 x 20,5 см 18 арк.	Належав церкві Різдва Богородиці с.Кулаги.
64	Ал 1182	Книга копій указів російських царів та кийських архієпископів	1722-1735 рр.	2 ^о , 34 x 22 см 529 арк.	Надійшла з Прилуцького краєзнавчого музею в 1952 р.
65	Ак 936	Книга метрична Покровської церкви с. Редьківка (нині Ріпкинський район)	1722-1763 рр.	2 ^о , 30 x 19 см 113 арк.	Кат. 1908 р. № 124.
66	Ал 446	Книга кравецького цеху м. Коропа	1724-1888 рр.	2 ^о , 33 x 20 см 73 арк.	Надійшла зі скасованої Коропської ремісничої управи до музею ЧАК в 1902 р. Кат. 1908 р. № 150.
67	Ал 1522	Синодик Троїцької церкви с. Хлоп'яники (нині Сосницький район)	1724-1830 рр.	4 ^о , 19 x 16 см 13 арк.	Надійшов із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р.
68	Ал 639	“Слово похвалное императору Петру Первому читанное 14 ноября 1725 году в публичном собрании в Париже в академии королевской науки”	1725 р.(?)	2 ^о , 32 x 20 см 13 арк.	
69	Ал 11	“О зачатии и рождении... Петра Первого ... О...кончине...царя Алексея Михайловича. Царствование...царей...Иоанна Алексеевича, Петра Алексеевича... Журнал. Описание лет и...побед...Петра Великого... Житие Петра Великого”	після 1725 р.	2 ^о , 37 x 23 см 200 арк.	Переклад з італійської мови з доповненнями.
70	Ал 360	Катехізис Феодора Студита	1 чв. XVIII ст.	2 ^о , 32 x 22 см 130 арк.	Належав Новгород-Сіверському Спасо-Преображенському монастирю.
71	Ал 501/18	Книга про маєтності гетьмана Івана Мазепи	1726 р.	2 ^о , 33 x 22 см 539 арк.	Кат. 1900 р. № 254 Р.
72	Ал 424	Логвинівський Герман, монах. “Врачевание от различных цветков и про”	1726 р.	4 ^о , 21 x 17 см 158 арк.	Належало Новгород-Сіверському Спасо-Преображенському монастирю.

73	Ак 934	Синодик Троїцької церкви с. Шибиринівка Чернігівського повіту	1729-1845 рр.	4°, 20 x 16 см 29 арк.	Надійшов від священика Морачевського.
74	Ал 333	Книга листів польських панів до хотинського паші	1731-1736 рр.	2°, 33 x 21 см 326 арк.	Кат. 1900 р. № 572 Р.
75	Ал 371	Книга калачницького цеху м. Глухова	1731-1901 рр.	2°, 33 x 21 см 132 арк.	Кат. 1908р. № 138, 147.
76	Ал 501/13	Книга копій указів київського митрополита Рафаїла Заборовського	1732 р.	2°, 32 x 20 см 28 арк.	Кат. 1900 р. № 283 Р.
77	Ал 413	Книга копій розпоряджень київського митрополита Рафаїла Заборовського і указів Св.Синоду	1732-1740 рр.	2°, 32 x 19 см 458 арк.	Належала архімандриту Києво-Печерської Лаври Барвинському. Кат. 1900 р. № 284 Р.
78	Ал 980	Ірмолой	1733 р.	2°, 33,5 x 21 см 224 арк.	Надійшов до музей культурів у 1923 р. Побутував у с.Вовчок Остерського повіту. Переписаний священиком Микільської церкви с.Козари Стефаном.
79	Ал 402	Книга копій царських указів, гетьманських універсалів, “процеса краткого приказного” тощо	1734-1787 рр.	2°, 32 x 20 см 58 арк.	Належала Семену Богдановичу. Є копії указів 1723, 1721, 1732, 1722, 1728 рр. Кат. 1900 р. № 304 Р.
80	Ал 840	Книга копій кулчих записів, “уступних писем” Нехворощанського согенного суду	1735-1760 рр.	2°, 34 x 22 см 46 арк.	Кат. 1900 р. № 312 Р.
81	Ал 1183	Книга копій указів російських царів і київського митрополита Рафаїла Заборовського	1736-1755 рр.	2°, 35 x 23 см 55 арк.	Надійшла з Прилуцького краєзнавчого музею в 1952 р.
82	Ал 338	Лікарський порадник (зельник, травник)	30-і рр. XVIII ст.	4°, 22 x 18 см 536 арк.	Копія книги Симона Сиреніуса 1613 р. з додатками.
83	Вп 1474/11	“Жезл правления”(?) (“Обличение Никитино, Лазарево” тощо) частини І і ІІ	30-40-і рр. XVIII ст.	2°, 32,5 x 20 см 114 арк.	
84	Ал 368	“Книга меская” м.Почеп	1741-1747 рр.	2°, 35 x 21 см 283 арк.	Кат. 1900 р. № 322 Р.

85	Вп 1474/28	Синодик Преображенської церкви м. Коропа	1741-1780 рр.	2°, 35 x 21,5 см 15 арк.	Кат. 1908 р. № 75.
86	Ак 933	“Чин како приимати от расколников и отступников к православної вере приходящих” з копією указу імп. Єлизавети від 16.10.1742 р. єпископу чернігівському і новгород-сіверському Амбросію про надсилання цієї книги	1742 р.	2°, 33 x 20 см 9 арк.	Побутувала у с. Кулаги Суразького повіту. Є копією видання 11.9.1742 р., Москва.
87	Ал 336	Книга ткацького цеху м. Вороніжа	1742-1854 рр.	2°, 32 x 20 см 35 арк.	Надійшла до музею ЧАК в 1898 р. Кат. 1908 р. № 145.
88	Ак 928	Добриня Сильвестр, проф. Києво-Могилянської академії. Риторика (латинською мовою)	1743 р.	4°, 21 x 16 см 412 арк.	Кат. 1900 р. № 5 Р.
89	Ал 405	“Права, по которым судится малороссийский народ”	1743 р.(?)	2°, 32 x 21 см 472 арк.	Надійшли до музею ЧАК в 1896 р. від Постельникової Ольги Андріянівни, поміщиці Глухівського повіту. Один з переписувачів - Григорій Федоровський.
90	Ал 510/2	Книга прибутково-видагкова аптеки м. Глухова. Копії рецептів, рекомендації щодо прийому ліків (латинською, німецькою, староукраїнською, старопольською мовами)	1743-1749 рр.	2°, 32 x 20 см 157 арк.	Надійшла до музею ЧАК з архіву губернського правління через чиновника і завідуючого бібліотекою ЧАК О.А.Ковалевського в 1897 р.
91	Ал 510/3	Книга запасів аптеки м. Глухова (латинською і німецькою мовами)	1743-1748 рр.	2°, 32 x 20 см 186 арк.	Те саме.
92	Ал 369	“Житие Петра Великого. Из разных книг во Франции и Голландии собранное и на греческом диалекте в двух томах в Венеции 1733 года напечатанное”	після 1744 р.	2°, 34 x 22 см 241 арк.	Переклад Стефана Писарева, СПб, 1744 р.
93	Вп 1474/29	Книга цехового товариства (різники, калачники, музики, могильщики) м. Мглина	1744-1899 рр.	2°, 33 x 20 см 70 арк.	

94	Ал 342	“Книга имеющихся всех письменных крепостей Свято-Николаевского Каташинскаго монастыря”	1748 р.	2°, 34 x 21 см 52 арк.	Склад ієромонах Костянтин Усевич.
95	Ал 477	Повчання Іоана Лествичника	40-і рр. XVIII ст.	4°, 22 x 18 см 241 арк.	Переписана ієродияконом Чернігівського Єлцького монастиря Геронтієм Струковським.
96	Вп 1474/14	Ірмолой	1 пол. XVIII ст.	4°, 17,5 x 15 см 269 арк.	
97	Ал 339	Риторика	1 пол. XVIII ст.	4°, 22 x 17 см 163 арк.	Копія віленського видання часів князя К.К.Острозького. Належала уставнику Давиду з м.Ветка, Якову Беляєву, Свято-Троїцькій старообрядницькій Никодимовій обителі, Магасаківському монастирю. Є присвята сенатору І.О.Мусіну-Пушкіну.
98	Ал 493	Книга копій документів Домницького монастиря та історія його виникнення	1750-1838 рр.	2°, 33 x 20 см 70 арк.	Надійшла до музею ЧАК від Г.Г.Пікуса, справника Чернігівського повіту в 1898 р. (?) В1886 р. належала мешканцю Чернігова Є.Ф.Дорошевському.
99	Ал 1521	Календар	після 1750 р.	4°, 21 x 17 см 40 арк.	Надійшов із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р. Копія надрукованого в 1750 р. в Пруссії. Належав Фіялковському.
100	Ал 449	Арифметика (у 2-х книгах)	1752 р.	4°, 20 x 16 см 376 арк.	Переписав І.Худинський, “ревельської артилерії кононерської гантлангер”.
101	Ал 445	“Сказание об Ахтырской иконе”	1753 р.	2°, 34 x 21 см 40 арк.	Написане в Покровській церкві м.Охтирка
102	Ал 1505	“Путник Б.П.Шереметьєва”	1754 р.	2°, 34 x 21 см 55 арк.	Надійшов із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р.

103	Вп 1474/35, Ал 601	Відомість про річки Чернігівського полку	1754 р.	2°, 35 x 22 см 34 арк.	Належала О.Лазаревському. Надрукована у Трудах ЧАК (вип. 7, с. 3-52).
104	Ал 232	“Азбука словенороссийская” (згорток)	1755 р.	9 м	Кат. 1900 р. № 6 Р.
105	Ал 677	“Артикул воинской с кратким толкованием. Книга о ескерции о приуготовлении к маршу, о званиях и должности полковых чинов”	після 1756 р.	4°, 20 x 16,5 см 140 арк.	Надійшла до музею ЧАК від Б.Бялковського в 1906 р. Є копією петербурзького видання 1756 р.
106	Ал 479	“Слово в неделю Мыгара и Фарисея, блудного сына...”	50-і рр. XVIII ст.	4°, 21 x 18 см 402 арк.	
107	Ал 412	Дм.Ростовський. “Летопись келейная”	сер. XVIII ст.	2°, 33 x 21 см 352 арк.	Належала архімандриту Пахомію Добрині. Кат. 1908 р. № 97 (?).
108	Ал 967	Литовський статут	сер. XVIII ст.	2°, 32 x 20 см 462 арк.	Надійшов до музею ЧАК від О.Р.Бакуринської-Тризни в 1903 р. Переписав В.О.Целинський. Належав підполковнику І.Лашкевичу.
109	Ал 666	Вруцелет (посібник)	сер. XVIII ст.	4°, 19,5 x 16 см 89 арк.	
110	Ак 939	Релігійно-полемічний твір. Уривок	сер. XVIII ст.	4°, 20,8 x 7 см 6 арк.	
111	Ак 946	Риторика (лагинською і церковнослов'янською мовами)	сер. XVIII ст.	4°, 19 x 16 см 290 арк.	Належала Свято-Георгіївській церкві с.Старе Село Мглинського повіту, викладачу Чернігівської духовної семінарії М.Васютинському.
112	Ал 361	“Краткое изображение процессов или судебных тяжб”	1759 р.	4°, 20 x 16 см 48 рукop. + 36 друк. = 84 арк.	Переписана М.П.Симонтовським з книг “Процесс краткий приказный” 1734 р. та “Акцесс...” 1743 р. В кінці книги приплетені друковані в Москві реліції з російсько-турецької війни 1734-1735 рр.

113	Ал 337	Синодик Миколаївської церкви м. Почеп	1759-1796 рр.	2 ^о , 34 x 21 см 72 арк.	Надійшов до ЧСД з Миколаївської церкви м.Почеп в 1907 р. Кат. 1908 р. № 74.
114	Ал 8	Літопис Самовидця	50-60-і рр. XVIII ст.	2 ^о , 34 x 22 см 106 арк.	Переписав дяк Косма Дубнецький. Кат. 1900 р. № 2 Р.
115	Ал 471	Книга скарг, реєстрів, донесень Київській консисторії від прилуцьких, ічнянських, яблунівських намісників і протопопів	50-60-і рр. XVIII ст.	2 ^о , 36 x 23 см 78 арк.	
116	Ал 415	Збірник: Генеральний регламент, "Краткое изображение процессов судебных тяжб", копії універсалів К.Розумовського, указів царських, витяги з Литовського статуту, риторики, травника, з М.Стрийковського, "Цвет", "Сксерпт з прав малороссийских" Ф.Чуйкевича тощо	2 пол. XVIII ст.	2 ^о , 36 x 22 см 291 арк.	Надійшов до ЧСД з Преображенської церкви м.Глухова в 1914 р. Належав протопопу Я.Ленковському.
117	Ал 400	Дм.Ростовський. "Летопись келейная"	2 пол. XVIII ст.	2 ^о , 33 x 22 см 181 арк.	
118	Ал 1631	Ірмолой	2 пол. XVIII ст.	2 ^о , 32 x 20 см 186 арк.	Надійшов з Остерського краєзнавчого музею в 1958 р. Належав Михайлу, священику Дмитрівської церкви Ка...тшенської станиці на р.Сіверський Донець. Прикрашений розфарбованими мідеритами в аркуш.
119	Ал 394	Литовський статут	2 пол. XVIII ст.	2 ^о , 33 x 20 см 361 арк.	Надійшов від О.Долинського в 1908р.
120	Ал 504/90	Литовський статут. Розділи 3 і 4	2 пол. XVIII ст.	2 ^о , 36 x 22 см 87 арк.	Надійшов до музею ЧАК від В.Д.Голіцина в 1909 р. Належав Псьолу.

121	Ал 679	“Краткое понятие о физике для употребления Его Императорского Высочества ... Павла Петровича в Санкт Петербурге 1760 года” (латинською із перекладом російською мовою)	60-90-і рр. XVIII ст.	8°, 17 x 10 см 70 арк.	Додані вірші і байки.
122	Ал 401	Литовський статут (3-я редакція) з додатками копій указів Сенату, імператорів 1723 р. – кінця XVIII ст.	1763 р.	2°, 35 x 22 см 334 арк.	В 1813 р. належав А.Монтанському, в 1829 р. – А.Антихову.
123	Ал 370	“Списки с постановленных статей бывшим гетманом данные”	до 1765 р.	2°, 34 x 22 см 106 арк.	Надійшли до музею ЧАК в 1903 р.
124	Ал 981	Ірмолой	1765 р.	2°, 34 x 21 см 282 арк.	Переписаний Пелагеєю Клименковою на х.Церковище поблизу м.Ямпіль.
125	Ал 341	Літопис Г.Грабянки	2 пол. 1760-х рр.	2°, 34 x 21 см 198 арк.	Надійшов до музею ЧАК від Г.Милорадовича в 1897 р.
126	Ал 444	Збірник: “Введение в генеральную историю Гиллиара Кураса” (переклад з німецької С.Волчкова), “Разные сказания о прежде делавшихся между царями и царицами расколствах”, В.Рубан “Ода императрице”, сагири Кантемира, п’єса Г.Конецького “Воскресение мертвых”, “О святых церквах в Иерусалиме”, листи, пісні, епіграми, байки	1768 р.	2°, 34 x 21 см 124 арк.	Надійшов до музею від В.Шелухіна в 1920-х рр. Належав С.Воронець, побутував на Лубенщині.
127	Вп 1474/10	“Отдточная опись... Жалованным ... коллегии Малороссийской президенту П.А.Румянцеву в полку Прилуцком деревень...”	1771 р.	2°, 34 x 21 см 118 арк.	Кат. 1900 р. № 834 Р.
128	Ал 510/14	Книга ковальського цеху м.Коропа	1771-1901 рр.	2°, 33 x 21 см 72 арк.	Надійшла до музею ЧАК зі скасованої Коропської ремісничої управи в 1902 р. Кат. 1908 р. № 140.

129	Ал 2280	“Книга исповедальных росписей Николаевской церкви” с. Колесники Прилуцької протопопії	1772 р.	2°, 34,5 x 22 см 10 арк.	Надійшла з Прилуцького краєзнавчого музею (?).
130	Ал 425	Ірмолой	до 1775 р.	4°, 21 x 18 см 301 арк.	В 1909 р. належала Успенській церкві с. Високе Борзенського повіту.
131	Ал 334	“Опись копий купчих крепостей и разных ... записей по економии Парафиевской”	1778 р.	2°, 35 x 22 см 291 арк.	Кат. 1900 р. № 835 Р.
132	Ал 502/50	“Опись земель и крестьян имени Г. Полетика в с. Корвинцы”	1779 р. (?)	2°, 35 x 23 см 207 арк.	Кат. 1900 р. № 756 Р.
133	Ал 516/9	“Докладные реестры Нежинского уездного суда входящим... указам и повелениям”	1782 р.	2°, 32 x 21 см 14 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560 \text{ Р.}}{11}$.
134	Ал 516/12	“Журнал уездного Нежинского суда о присутствии сего суда членов в указные дни и какие и когда указы и челобитнические дела трактованы и что по оным учинено”	1782 р.	2°, 32 x 21 см 53 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560 \text{ Р.}}{14}$.
135	Ал 517/5	“Журнал нижней Нежинской розправы для записывания определений”	1782 р.	2°, 32 x 21 см 10 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{559 \text{ Р.}}{5}$.
136	Ал 517/6	“Журнал нижней Нежинской розправы для записывания определений”	1783 р.	2°, 32 x 21 см 50 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{559 \text{ Р.}}{6}$.
137	Ал 516/10	“Докладные реестры Нежинского уездного суда входящим... указом и повелениям”	1783 р.	2°, 32 x 21 см 27 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560 \text{ Р.}}{12}$.
138	Ал 516/2	“Книга протокольная исходящих бумаг уездного Нежинского суда”	1783 р.	2°, 32 x 21 см 27 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560 \text{ Р.}}{4}$.
139	Ал 516/1	“Книга протокольная входящим письменним, указаним и челобитническим делам в уездный Нежинский суд”	1783 р.	2°, 32 x 21 см 44 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560 \text{ Р.}}{3}$.
140	Ал 468	“Книга сбора пожертвований на постройку Преображенской церкви в г. Короп”	1783 р.	2°, 34 x 22 см 10 арк.	Надійшла до ЧСД (?) від благочинного 2 округу Кролевецького повіту І. Рахинського в 1909 р.

141	Ал 516/3	“Книга протокольная исходящих бумаг уездного Нежинского суда”	1784 р.	2°, 32 x 21 см 78 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560Р.}{5}$
142	Ал 516/8	“Книга протокольная входящим письменным делам уездного Нежинского суда”	1784 р.(?)	2°, 32 x 21 см 30 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560Р.}{10}$
143	Ал 420	Книга Шихуцьких	1784-1799 рр.	2°, 37 x 23 см 80 арк.	
144	Ал 418	Пинкес – книга чернігівського єврейського похоронного братства	1784-1894 рр.	2°, 35 x 22 см 227 арк.	
145	Ал 516/4	“Книга протокольная отхожих письменных дел уездного Нежинского суда”	1785 р.	2°, 32 x 21 см 28 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560Р.}{6}$
146	Ал 516/13	“Журнал уездного Нежинского суда о присутствии сего суда членов в указные дни и какие и когда указные и челобитнические дела трактованны и что по оным учинено”	1785 р.	2°, 32 x 21 см 44 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560Р.}{15}$
147	Вп 1474/37	Рішення Козелецького магістрату про заснування в місті цехів, порядку їх роботи, копія грамоти 1785 р. Катерини ІІ з витягом з “Ремесленного положения”	1785 р.	2°, 33 x 21 см 14 арк.	
148	Ал 940	Збірник діалогів у царстві мертвих короля Яна ІІІ, кн.Єремії Вишневецького, коронного канцлера з кийвським єпископом, маніфестація Ф. Яблоновського до підкоморія М. Пясковського, рескрипти на проєкт Станіслава Августа; Конституція Польщі тощо (польською мовою)	після 1785 р.	8°, 16 x 9,5 см 368 арк.	Кат. 1900 р. № 7 Р.
149	Ал 516/14	“Журнал уездного Нежинского суда о присутствии сего суда членов в указные дни и какие и когда указные и челобитнические дела трактованны и что по оным учинено”	1786 р.	2°, 32 x 21 см 30 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560Р.}{16}$

150	Ал 510/9	Книга ткацької управи м. Кролевеця	1786-1827 рр.	2 ^о , 33 x 22 см 9 арк.	Надійшла до музею ЧАК від В.А.Терещенка, кролевецького міського голови, в 1902 р. Кат. 1908 р. № 148.
151	Ал 470	Показчик біблійних імен, географічних назв, імен святих князів, ієрархів, киево- печерських святих, муромських, рязанських, переяславських та інших чудотворців – виписки з книги Замицького та книги “Служба всем святым российским чудотворцам” (Гродно, 1786 р.)	після 1786 р.	2 ^о , 35 x 23 см 66 арк.	
152	Ал 517/1	“Книга протокольная нижней Нежинской расправы отпускаемым в 786 году из оной расправы... рапортам и сообщениям”	1786 р.	2 ^о , 32 x 21 см 27 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560 \text{ P.}}{1}$
153	Вп 1474/13	Ірмолой	1786 р.(?)	2 ^о , 33 x 19,5 см 270 арк.	
154	Ад 2273	Щоденник причетника Миколаївської церкви с.Ховзовка Глухівського повіту	16.12.1787 - 15.10.1788	4 ^о , 21 x 17,5 см 61 арк.	
155	Ал 1170	“Сокращенное особенное географическое описание Киевской губернии”	1787 р.	1 ^о , 53 x 41 см 39 арк.	
156	Ал 517/2	“Книга протокольная нижней Нежинской расправы отпускаемым из оной расправы... рапортам и сообщениям”	1787 р.	2 ^о , 32 x 21 см 17 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{559 \text{ P.}}{2}$
157	Ал 516/6	“Книга протокольная входящим письменным делам в уездный Нежинский суд”	1787 р.	2 ^о , 32 x 21 см 21 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560 \text{ P.}}{8}$
158	Ал 516/5	“Книга протокольная отхожих письменных дел уездного Нежинского суда”	1787 р.	2 ^о , 32 x 21 см 13 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560 \text{ P.}}{7}$

159	Ал 510/8/1	“Книги для записки управы ткацкого ремесла... приходов и расходов” м. Кролевеця	1787-1843 рр.	2 ^о , 33 x 22 см 90 арк.	Надійшла до музею ЧАК від В.А.Терещенка, кролевецького міського голови, в 1902 р. Кат. 1908 р. № 146.
160	Ал 510/5	“Книга управы Кролевецкой гончарского ремесла для записки приходов и расходов”	1787-1836 рр.	2 ^о , 33 x 22 см 13 арк.	Надійшла до музею ЧАК від В.А.Терещенка, кролевецького міського голови, в 1902 р. Кат. 1908 р. № 151.
161	Ал 510/4	“Книга управы гончарского ремесла о писавшихся в сию управу мастерами гончарах кролевецкого магистрата”	1787-1833 рр.	2 ^о , 33 x 22 см 8 арк.	Надійшла до музею ЧАК від В.А.Терещенка, кролевецького міського голови, в 1902 р. Кат. 1908 р. № 151.
162	Ал 12	Збірник військових статутів	80-і рр. XVIII ст.	2 ^о , 33 x 23 см 203 арк.	
163	Ал 510/11	“Книга приходная” ткацької управи м. Кролевеця	1790-1831 рр.	2 ^о , 33 x 22 см 44 арк.	Надійшла до музею ЧАК від В.А.Терещенка, кролевецького міського голови, в 1902 р. Кат. 1908 р. № 146.
164	Ал 510/10	“Книга расходов и учеников” ткацької управи м. Кролевеця	1790-1832 рр.	2 ^о , 33 x 22 см 58 арк.	Надійшла до музею ЧАК від В.А.Терещенка, кролевецького міського голови, в 1902 р. Кат. 1908 р. № 146.
165	Ал 510/7	“Книга расходная управы гончарской” м. Кролевеця	1790-1834 рр.	2 ^о , 32 x 21 см 44 арк.	Надійшла до музею ЧАК від В.А.Терещенка, кролевецького міського голови, в 1902 р. Кат. 1908 р. № 144.
166	Ал 510/12	“Книга приходная и расходов Кролевецкой ткацькой управы”	1790 р.	2 ^о , 33 x 22 см 6 арк.	Надійшла до музею ЧАК від В.А.Терещенка, кролевецького міського голови, в 1902 р. Кат. 1908 р. № 146.

167	Ал 516/7	“Книга протокольная отхожих письменных дел уездного Нежинского суда”	1791 р.	2°, 32 x 21 см 41 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560}{9}$ Р.
168	Ал 516/15	“Журнал уездного Нежинского суда о присутствии сего суда членов в указные дни и какие и когда указы и челобитнические дела трактованы и что по оным учинено”	1791 р.	2°, 32 x 21 см 14 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560}{17}$ Р.
169	Ак 938	Збірник релігійних повчань, рапорт Мглинської нижньої розправи (28.11.1791)	30-90-і рр. XVIII ст.	2°, 34 x 22 см 20 арк.	Побутував у с.Рожни.
170	Ал 516/11	“Докладные реестры Нежинского уездного суда входящим... указам и повелениям”	1792 р.	2°, 32 x 21 см 139 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560}{13}$ Р.
171	Ал 516/26	“Книга крепостей... Нежинского уездного суда...”	1792 р.	2°, 32 x 21 см 28 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{560}{24}$ Р.
172	Ал 517/8	“Журнал нижней Нежинской разправы для записывания определений”	1793 р.	2°, 32 x 21 см 81 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{559}{8}$ Р.
173	Ал 374	Книга метрична Троїцької церкви с.Новий Білоус (нині Чернігівський район)	1793-1820 рр.	2°, 32 x 19 см 236 арк.	Надійшла від В.Шугаєвського в 1922 р.
174	Ал 517/4	“Протокольная книга нижней Нежинской разправы отпускаемым... письменным делам”	1793 р.	2°, 32 x 21 см 69 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{559}{4}$ Р.
175	Ал 517/3	“Протокольная книга нижней Нежинской разправы вступающим указным и челобитническим письменным делам”	1793 р.	2°, 32 x 21 см 83 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{559}{3}$ Р.

176	Вп 1474/89	Збірник: “Реестр Статуга Великаго Княжества Литовскаго четьрнадцати розделов... Экономийка крагкая. Лекарства. Грамата дворянская... 1785 года апреля 24 д. Указ... Сената 22 августа 1794 года о винокурении для домового обихода вин. Указ... Петра Великаго о писаньи взятых козаков в подданство по прежнему в козаки апреля 16 дня 1723 года”	Після 1794 р.	4 ^о , 21 x 16 см 42 арк.	
177-178	Ал 517/9, 10	“Журнал нижней Нежинской разправы для записывания определений”	1795 р.	2 ^о , 32 x 21 см 62+69= = 131 арк.	Кат. 1900 р. № $\frac{559 \text{ P.}}{9}, \frac{559 \text{ P.}}{10}$.
179	Ал 335	Синодик Свято - Троїцької старообрядницької Никодимової обителі	1796-1809 рр.	2 ^о , 35 x 22 см 89 арк.	Належав Макаківському Спасо-Преображенському монастирю.
180	Ал 615	“Акафист Покрову Пресвятыя Богородицы. Выписки с печатных шести книг: сочинений Стаго Димитрия Митрополита Ростовского Чудотворца”	після 1796 р.	4 ^о , 21 x 17 см 223 арк.	Належала священику Свято-Миколаївської церкви с. Смолин (?) Суразького повіту Ол. Тарасевичу, до цього його батьку Івану (1861-1906).
181	Вп 1474/30	“Прилог у уставу церковному: предложенное чину духовному “	1797 р.	2 ^о , 33,5 x 19,5 см 13 арк.	Переписаний священиком с. Печеник Петром Донцовим. Оправу зробив дяк Іоан Ясинський. Кат. 1908 р. № 41.
182	Ал 343	Книга метрична Михайлівської церкви с. Брусилів (нині Чернігівський район)	1798-1806 рр.	2 ^о , 33 x 21 см 93 арк.	
183	Ал 1504	Акафісти	90-і рр. XVIII ст.	4 ^о , 23 x 16 см 260 арк.	Надійшли із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р. Належали священику с. Баба (нині с. Жовтневе Менського району) І.Т.Мура...ому.
184	Ал 1531	“Математические записки контр-адмирала Владимира Григорьевича Ушинского”	90-і рр. XVIII ст.	4 ^о , 21,5 x 16,5 см 118 арк.	Належали Сосницькому вищому початковому училищу.

185	Вп 1474/27	“Кто верующим почитается, о благодарении Бога, что спасет болящего, о гордости, лицемерии и о ненарицании учителями...”	кін. XVIII ст.	4°, 21 x 16 см 147 арк.	
186	Ал 497	Кирил, архієпископ Єрусалимський. “Катехизис или наставление”	XVIII ст.	2°, 31 x 21 см 85 арк.	Належав Новгород-Сіверському Спасо-Преображенському монастирю.
187	Ал 9	Г.Попов. “Лекции к геодезии, практике или землемерию”	XVIII ст.	2°, 32 x 21 см 96 арк.	Написані у С-Петербурзі.
188	Ал 442	Ірмоси на крюкових нотах	XVIII ст.	8°, 17 x 11 см 182 арк.	Належали Якову Беляєву (1792 р.), Свято-Троїцькій старообрядницькій Никодимовій обителі.
189	Ал 476	“О страсти господа нашего Иисуса Христа”, життя святих тощо	XVIII ст.	4°, 21 x 17 см 286 арк.	Належала О.Я.Халчевському.
190	Ал 469	“Поучения христианские (о чести священной, о суде и воздаянии, ...)”	XVIII ст.	2°, 34 x 21 см 23 арк.	Належали Петру Марчиловському.
191	Ал 231	“Поучение о кресте” (із книг “О седми тайнах церковных”, 1666 р.) Згорток.	XVIII ст.	1 м 26 см	Кат. 1900 р. № 1 Р. Належало Г.Полегіці.
192	Ал 627	“Чин исповедания”	XVIII ст.	4°, 19 x 16 см 16 арк.	Надійшов від К.Самбурського з с.Гужівка Борзенського повіту.
193	Ал 671	“Уставы гражданоправительных...” Витяги з творів давньогрецьких і римських авторів	XVIII ст.	4°, 21 x 17 см 613 арк.	Належали дяку Новгород-Сіверського Спасо-Преображенського монастиря Максиму Протопопову.
194	Ал 464	Синодик Успенської церкви(?) м. Остра	XVIII-XIX ст.	2°, 32,5 x 22 см 55 арк.	
195	Ак 941	Синодик Вознесенської церкви с. Лиски Прилуцького повіту	кін. XVIII - поч. XIX ст.	2°, 34,3 x 20,6 см 2 арк.	
196	Ал 1697	Тора на давньоєврейській мові (фрагмент)	кін. XVIII - поч. XIX ст.	64 x 49 см	Надійшла від А.Г. Мормила з Борзни в 1952 р. Знайдена в Борзни під час ремонту будинку по ул.Островського

XIX століття

197	Ал 220	Книга чоботарського цеху м. Коропа	1800-1891 рр.	4°, 24 x 20 см 213 арк.	Надійшла до музею ЧАК зі скасованої Коропської ремісничої управи в 1902 р. Кат. 1908 № 149.
198	Ал 450	Котляревський І. Енеїда	1801 р.	4°, 21 x 16 см 140 стор.	Надійшла від К.І. Самбурського в 1901 р. Належала Петру Куриленку.
199	Ал 659	Феодосій, ігумен. “Устав общего жития в Молченской Софрониевой Пустине Севской епархии”	1802 р.	2°, 32 x 21 см 44 стор.	
200	Ал 503/3	Книга Шихуцьких	1802-1880 рр.	2°, 35 x 23 см 74 арк.	
201	Ал 1180	“Книга для записи взимаемых пред венчанием с участвующих в оных обысков Иоановской церкви г. Прилуки”	1803-1818 рр.	2°, 34 x 22 см 94 арк.	Надійшла з Прилуцького краєзнавчого музею в 1952 р.
202	Ал 1176	“Книга для записи взимаемых пред венчанием с участвующих в оных обысков Вознесенской церкви с. Лиски Прилуцкого уезда”	1803-1826 рр.	2°, 34 x 22 см 96 арк.	Надійшла з Прилуцького краєзнавчого музею в 1952 р.
203	Ал 1524	“Молитва к Троице блаженного Августина, чин мироборения” тощо	1808 р.	4°, 22 x 17 см 14 арк.	Надійшла із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р. Переписав священик Михайло Ш(ч)ейновский.
204	Ал 130	“Атлас... планов... и карт село Парафиевка и Рожновка, деревня Туркеновка, Жабокриковка, Власовка и Петрушовка к тем селениям и деревням написанные инвентари изясняющие всякого крестьянина землю в планах... 13.05.1810. Сочинил землемер Лука Крушковский”	1810 р.	1°, 42,5 x 33 см 31 арк.	Кат. 1900 р. № 839 Р.
205	Ал 614	“Теория или образ искусства офицера”	1810 р.(?)	4°, 20,5 x 17 см 244 стор.	Копія друкованого видання - Софія, 1810 р.

206	Ал 344	Синодик Домницького монастиря Різдва Богородиці	1810-1893 рр.	2 ^о , 34 x 21 см 32 арк.	Надійшла з Прилуцького краєзнавчого музею в 1952 р.
207	Ал 1178	“Книга для записи взымаемых пред венчанием с участвующих в оних обысков Михайловской церкви с Капустинцы Прилуцкого уезда”	1810-1826 рр.	2 ^о , 34 x 21 см 82 арк.	Надійшла з Прилуцького краєзнавчого музею в 1952 р.
208	Ад 2278	Журнал реєстрації вхідних документів Полтавського губернського правління (?)	1811 р.	2 ^о , 34,6 x 22,3 см 16 арк.	Надійшов з Прилуцького краєзнавчого музею в 1952 р.
209	Ал 365	“Атлас Киевской губернии двенадцати поветов с статистическим описанием”	1815 р.	1 ^о , 54 x 38 см 179 арк.	Кат. 1900 р. № 925 Р.
210	Ал 611	Книга метрична Трьохсвятительської церкви м. Вороніж	1815-1833 рр.	2 ^о , 32 x 22 см 156 арк.	
211	Вп 1474/12	“Простонародный лечебник с разных записок собраний в 1819 году писанный болшею частию сином моим Василием. Память Петра Ивановича г.Прокоповича отставного поруччика кавалерии”	1819-1846 рр.	4 ^о , 22 x 18 см 130 арк.	Належав К.І.Самбурському, Ніжинському історико-філологічному товариству.
212	Ал 1168	Книга метрична Покровської церкви с. Ковалівка Прилуцького повіту	1820-1832 рр.	2 ^о , 34 x 21 см 114 арк.	Надійшла з Прилуцького краєзнавчого музею в 1952 р.
213	Ад 2279	“Книга исповедных росписей” Вознесенської церкви с. Ліски Прилуцького повіту	1822 або 1829 р.	2 ^о , 35,3 x 22,5 см 8 арк.	Надійшла з Прилуцького краєзнавчого музею в 1952 р.
214	Ал 219	“Сокращенное известие о возмущении в России в 1762 году и о последствиях онаго. Часть первая (из Продолжения альбома Додогацкого)”	1824-1833 рр.	2 ^о , 35 x 23 см 140 стор.	Надійшла від В.Шелухіна. Належала О.А.Савичу.
215	Ад 1933/89	Рилеев К. “Войнаровский, поэма ч.І и II”	1825 р.	4 ^о , 20 x 15 см 40 арк.	Належала О.Демковському, О.І.Товстолісу. В кінці книги напис олівцем “А.Бестужеву К.Рылеев”.

216	Ал 634	“Краткое географическое и историческое описание г. Каргополь”	1826 р.(?)	4 ^о , 22 x 17 см 22 арк.	Кат. 1900 р. № 1051 Р.
217	Ал 598	“Проповедь пятидесятых. Сочинение г-на Вольтера с французского переведено и примечаниями историческими священного писания пояснено, І.Ф.Д. в Новгороде-Северском 1788 года”	1826 р.	2 ^о , 34 x 22 см 19 арк.	
218	Ак 998	“Трезвон певчий” (на крюковых ногах)	1826 р.	2 ^о , 36 x 22,5 см 193 арк.	Надійшов від І.В.Стадниченка в 1995 р.
219	Ал 983	Данилевич Максим Євстратович, протоієрей церкви с. Березанка Чернігівського повіту. Євангеліє від Луки (віршоване)	1826 р.	2 ^о , 34 x 21 см 184 арк.	Надійшло від Чернявських Бориса Михайловича та Персиди Митрофанівни (Данилевич) в 1909 р.
220	Ал 504/94/3	Тарновський В., Редкін П. “Историческое и систематическое изложение российского права средних времен”	1827 р.	4 ^о , 23 x 19 см 33 арк.	Належало Тарновським.
221	Ал 2585	Подольський А.І. “Борский” (поема)	1830-і рр.	4 ^о , 17,8 x 11,5 см 32 арк.	Переписана А.Іваненко.
222	Ал 2586	Збірник : “Селама или язык цветов”	1830-і рр.	4 ^о , 22,7 x 18 см 32 стор.	Належав А.Іваненко.
223	Ак 940	Книга метрична Вознесенської церкви с.Лиски Прилуцького повіту	1830-1840 рр.	2 ^о , 35,7 x 23 см 14 арк.	
224	Вп 1474/90	“№ 3. Быт Малороссии в первую половину 18-го столетия. 1837 года ноября 9-го”	1837 р.	4 ^о , 22 x 18 см 12 арк.	Надійшов від М.Комарова до музею ім. В.Тарновського в 1906 р. Подарунок О.М.Куліш М.Комарову.
225	Ал 494	Погодин М. “О Москве (исторический очерк)”	1837 р.	2 ^о , 37 x 23 см 12 арк.	
226	Ал 2584	Збірник віршів	1837 р.	4 ^о , 24,5 x 18,4 см 20 стор.	Належав А.Іваненко.

227	Ал 419	Книга метрична єврейської громади м. Чернігова	1838-1898 рр.	2 ^о , 36 x 22 см 55 арк.	
228	Ал 426	Календар церковний	30-і рр. XIX ст.	8 ^о , 13 x 9 см 28 арк.	Належав священику Казанської церкви м. Чернігова Миколаю.
229	Ал 165	Качанівський альбом (автографи видатних діячів культури)	1830-і – 1894 рр.	2 ^о , 22 x 35 см 37 арк.	Кат. 1900 р. № 916 Р.
230	Ад 2587	Збірник віршів	1830-і рр.	4 ^о , 22,4 x 17,8 см 20 стор.	Належав А. Іваненко.
231	Ад 1933/91	“Басни собственного сочинения и из Крылова басен на маллороссийский язык переложенные Василием Гудимовым 1842 год”	1842 р.	4 ^о , 21,5 x 16,5 см 62 арк.	Надійшли до музею в 1903 р.
232	Ал 724	Збірник віршів (Шевченко, Чужбинський, Забіла, Батюшков, Соснецький, Каменський, Пушкін, Лермонтов), зібраних Надією Жданович	1844-1861 рр.	4 ^о , 22 x 18 см 125 арк.	Належав Н. Жданович, П. Кулішу. Є вірші переписані Г. Псьол, В. Зубовою, А. Рибаківим, кн. Рєпніною в Москві, Яготині, Переяславі, Арзамасі, Н. Новгороді, Тамбові.
233	Ад 1933/116	Куліш П. Оріся (ідилія)	1844 р.	4 ^о , 22 x 16 см 10 арк.	Кат. 1900 р. № 962 Р.
234	Ал 1634	Збірник акафістів, віршів, народних пісень	1845-1860 рр.	4 ^о , 22 x 18 см 104 арк.	Надійшов із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р. Написаний Я. Лебедєвим, священиком с. Кудрівка.
235- 236	Ад 1933/32/ 1,2	Куліш П. Чорна Рада, ч. I і П. Автограф.	1846 р.	4 ^о , 27 x 22 см, 23 x 18 см 52 арк., 42 арк.	Кат. 1900 р. № 963 Р, № 964 Р. Є помітки Мордовця, Срезневського.
237	Ал 1179	Книга копій царських указів Введенської церкви с. Охіньки Прилуцького повіту	1846-1865 рр.	2 ^о , 35 x 22 см 186 арк.	Надійшла з Прилуцького краєзнавчого музею в 1952 р.

238-239	Ал 733 Ал 737	Галузенко Ф. “Чумаки або Украина з 1768 року. Поема в шести письнях спивана свидком тих часів столитним Чумаком Иваном Чупрыною на ночлигах чумацких в 1848 року. Книжки перша і друга”.	1848 р.	4°, 21 x 14 см 170 стор. (I) 208 стор. (II)	Кат. 1900 р. № 1027 Р/1,2. Надрукована в ЧГВ. – 1864. – Прибавл. к № 11.
240	Ал 15	Де ла Фліз. “Медико-топографическое описание или медицинская география государственных имуществ Киевского округа”. Автограф.	1848 р.	2°, 28 x 24 см 1195 стор.	Написане в с. М. Чернявка Сквирського повіту. Кат. 1900 р. № 940 Р.
241	Ал 328	Де ла Фліз. “Медико-топографическое описание или физико-медицинская география государственных имуществ Сквирского округа Киевской губернии”. Автограф.	1849 р.	2°, 26,5 x 23 см 321 арк.	Написане в с. М. Чернявка Сквирського повіту. Кат. 1900 р. № 941 Р.
242	Ал 946	Де ла Фліз. “Некоторые древности, собранные в уездах Черкасском и Чигиринском Киевской губернии” (альбом малюнків з анотаціями). Автограф.	1849 р.	2°, 35 x 23 см 17 арк.	Написане в с. М. Чернявка Сквирського повіту. Кат. 1900 р. № 942 Р.
243	Ал 17	Куліш П. “Искатели счастья” (роман)	1849 р.	2°, 29 x 22 см 413 стор.	Подарунок автора В. Гарновському, 1856 р. Кат. 1900 р. № 967 Р.
244	Ал 727	Альбом віршів, нотаток, малюнків, фотографій. Автограф Д. Мордовця.	1849-1894 рр.	4°, 21 x 14 см 64 арк.	Є портрети М. Костомарова.
245	Ал 501/17	Відомість про маєтності Д. Апостола 1734 р.	40-і- поч. 50-х рр XIX ст. (?)	2°, 36 x 22 см 406 арк.	Ця копія була зроблена вірогідніше за все на замовлення В. Гарновського-старшого. Кат. 1900 р. № 305 Р.
246	Ал 2277	Нотатки та інш. Мадам де Сталь	1 пол. XIX ст.	4°, 19,5 x 16 см 86 арк.	Копія зроблена дворянином Прилуцького повіту.
247	Ал 7	“История российских гражданских законов”	сер. XIX ст. (?)	4°, 23 x 18 см 180 стор.	
248	Ал 428	Поминальник В. Гайдовського-Потаповича	сер. XIX ст.	8°, 17 x 10 см 12 арк.	Надійшов від В. Шелухіна.

249	Ал 1523	“Канон за умерших”	2 пол. XIX ст.	4°, 21 x 17 см 16 арк.	Надійшов із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р.
250	Ал 340	Амвросій, митрополит. “Сказание вкратце о первоначальном учреждении ныне существующей... в нашей святой древлеправославной церкви священной иерархии и уверение в действительности оной сомневающимся” тощо	2 пол. XIX ст.	4°, 23 x 18 см 99 арк.	Копії старообрядницьких видань – Відень, 1848; Чернівці, 1846, 1847 рр.
251	Ал 729	Куліш П. “Этнографические записки о Южной Руси”	50-ті рр. XIX ст.	4°, 22 x 18 см 383 арк.	Є правки рукою Куліша. Кат. 1900 р. № 968 Р.
252	Ал 502/93	“Книга денежных прихода и расходов” В.Тарновського-старшого. Автограф.	1853-1854 рр.	8°, 19 x 12 см 63 арк.	Кат. 1900 р. № 849 Р.
253	Ад 1933/6	Мордовець Д. Збірник українських історичних дум і пісень. Автограф.	1854 р.	4°, 22 x 17,5 см 84 арк.	Надійшов до музею з архіву Д.Мордовця в 1907 р.
254	Ал 589	“Книга о приходе, расходе и остатках продуктов ведомства Церковницкой экономии”	1854 р.	2°, 36 x 24 см 103 арк.	
255	Ал 726	Котляревський І. Москаль-чарівник	1855 р.	4°, 20,5 x 13 см 28 арк.	Належав Д.Мордовцю.
256	Ад 1933/2	Костомаров М. Вірші. Автограф Д.Мордовця.	1855 р.	8°, 10 x 13 см 102 стор.	Надійшли до музею з архіву Д.Мордовця в 1907 р.
257	Ал 725	Мордовець Д. Торба старча. Автограф.	1855 р.	4°, 23 x 13,5 см 150 стор.	Надійшла до музею з архіву Д.Мордовця в 1907 р.
258	Ал 720	Мордовець Д. ”Гробовище або вас мир забуває то хоч я не забуду... стихи малорусских поэтов”. Автограф.	1855 р.	4°, 20,5 x 13 см 92 стор.	Надійшло до музею з архіву Д.Мордовця в 1907 р.
259	Ал 723	Шищацький-Ілліч О.В. “Дневник на 1857 год” (1.01-22.11.). Автограф.	1857 р.	4°, 21 x 17,5 см 156 стор.	З архіву П.Куліша.
260	Ал 500	Шугаєвський С. “Пятницкая церковь в Чернигове”. Автограф.	1858 р.	2°, 27 x 22 см 89 арк.	

261	Ад 1933/1	“Памятная книжка на 1860 год” В.Тарновського – старшого	1860 р.	8°, 11 x 13,5 см 186 арк.	Подарунок Ганни Барвінок В.Тарновському 6 січня 1860 р. Кат. 1900 р. № 912 Р.
262	Ал 610	Руданський С. Пісні, байки та приказки. Автограф.	1860 р.	4°, 22 x 14 см 147 арк.	Надійшли в 1906 р. до музею ім. В.Тарновського від М.Комарова з Одеси, а йому були подаровані приятелем С.Руданського І.Яцимирським.
263	Ал 721	“Святе Євангеліє Господа нашого Ісуса Христа по Євангелістам Матвію, Луці і Івану на малоросійським язичі переложив П.Морачевський на память Тисячоліття Россії”	до 1862 р.	4°, 23 x 18,5 см 622 стор.	Подароване В.Тарновському О.Лазаревським. Кат. 1900 р. № 1023 Р.
264	Ал 731	Євангеліє. Переклад українською мовою П.Морачевського. Автограф П.Морачевського (?)	до 1862 р.	4°, 20 x 13 см 273 арк.	Кат. 1900 р. № 1024 Р.
265	Ал 732	Шевченко Т. Кобзар	після 1862 р.	4°, 21 x 17 см 116 стор.	Копія з друкованого видання – Київ, 1862 р. з додатками інших віршів.
266	Ал 10	Коховський В. “Опыт изучения войн Богдана Хмельницкого”	1862 р.	2°, 37 x 23 см 129 стор.	Подарований автором В.В.Тарновському у 1888 р. Кат. 1900 р. № 1025 Р.
267	Ал 437	“Скитское покаяние, чин причащения, чин псалмов”	до 1865 р.	8°, 17 x 11 см 77 арк.	В 1865 р. належало І.В.Боличову. Кат. 1908 р. № 11.
268	Ак 1021	“Устав о христіанском житии сиреч о постах и о поклонах и о праздницех... також де и о домашней молитве...”	1866 р.	4°, 18 x 11 см 216 арк.	Надійшов до музею від І.В.Стадниченка в 1995 р.
269	Ал 13	“Приказы по кавалергардскому полку” (1.6- 31.12.1867)	1867 р.(?)	2°, 36 x 24 см 236 арк.	Гектографічний відбиток з рукописними вставками. Належав Г.О.Милорадовичу.
270	Ал 422	Синодик Новгород-Сіверського Спасо- Преображенського монастиря	1867 р.	4°, 21 x 17 см 25 арк.	

271	Ак 97	Лавров П. “Исторические письма Миртова 1870”	1870 р.(?)	4°, 23 x 18 см 511 стор.	Надійшли до музею від Лисенко А. в 1975 р. Належали Й.Дроздову.
272	Ад 1933/33	Костомаров М. Мазепинці (чорнові нотатки). Автограф.	кін. 70-х - поч. 80-х рр. XIX ст.	4°, 21 x 17,5 см 30 арк.	Належали П.Кулішу.
273	Ал 722	Костомаров М. “Мазепа. Дела Архива юстиции”. Автограф.	кін. 70-х - поч. 80-х рр. XIX ст.	4°, 21,5 x 18 см 162 арк.	Належав П.Кулішу. Кат. 1900 р. № <u>986 Р.</u> 2
274	Ал 734	Костомаров М. “Мазепа. 1698-1710”. Автограф.	кін. 70-х - поч. 80-х рр. XX ст.	4°, 21 x 17 см 167 арк.	Належав П.Кулішу. Кат. 1900 р. № <u>986 Р.</u> 3
275	Ал 719	Костомаров М. “Архив иностранных дел Мазепы. 1698-1710”. Автограф.	кін. 70-х - поч. 80-х рр. XIX ст.	4°, 21,5 x 17 см 255 арк.	Належав П.Кулішу. Кат. 1900 р. № <u>986 Р.</u> 1
276	Ад 2581	Нос С. “Хутор Миколаевка Миколая Николаевича Цвіта. Переклад на українську мову з додатком де чого од себе”. Автограф (?)	1885-1887 рр.	4°, 21 x 15,5 см 8 арк.	Належав М.Гладкому.
277	Ад 1933/93	“Омелько Кульга. Народне оповідання Миколи Цвіта. Хутор Миколаївка біля Чернігова. Року 1888-го”	1888 р.	4°, 20,5 x 13 см 27 арк.	
278	Ад 1933/30	Шекспир. “Кориолан” (переклад українською мовою П.Куліша)	1880-і рр.	2°, 28 x 22 см 120 арк.	Кат. 1900 р. № 977 Р.
279	Ал 728	Карпенко-Карий(Тобілевич) І. “Сельська честь”	1895 р.	4°, 21 x 16 см 77 арк.	Належала Д.Мордовцю.
280- 281	Ад 1933/ 115/1,2	Куліш П. “Пісня Пісень чи то Висока Пісня так звана Соломонова. Передне словце скорочене по Рейссовому”. Автограф.	1896 р.	4°, 21,5 x 17 см 24+13=37 арк.	

282	Ад 2583	Мачтет Г. "Иван" (оповідання), 2 вірші	1897 р.	4°, 21 x 17,4 см 60 стор.	Належав І.Гладкому.
283-299	Ал 531/1-17	Переклад Біблії українською мовою І.Нечуя-Левицького: "Книга Есфирь", "Перша книга Паралипоменон", "Друга книга Паралипоменон", "Перша книга Ездри", "Друга книга Ездри", "Третя книга Ездри", "Книга Товита", "Книга Юдифь", "Перша книга Маккавейська", "Друга книга Маккавейська", "Книга Неемії", "Книга Соломонової премудрості", "Книга пророка Даниїла", "Послание Еремїїне", "Книга пророка Варуха", "Книга Руфь". Автограф І.Нечуя-Левицького.	1898-1899 рр.	4°, 22 x 19 см 15+35+47+15+ 21+37+13+19+ 41+29+15+25+ 21+27+5+7+7= =379 арк.	В 1900 р. І.Нечуй-Левицький передав у Києві цей рукопис Трегубову для передачі музею ім.В.Тарновського, в 1918 р. від Трегубова через І.Шрага надійшов до музею.
300	Ал 506/8	"Материалы для истории Малороссийской в XVIII веке" (збірник копій документів XVII-XVIII ст.)	кін. XIX ст. (?)	2°, 34 x 21 см 154 арк.	Надійшли до музею ЧАК від Г.Милорадовича в 1903 р.
301	Ал 529/9	Толстой Л. "Краткое изложение Евангелия"	кін. XIX - поч. XX ст.	8°, 18 x 10 см 24 арк.	Належало І.Гладкому.
302	Ал 529/13	"Что такое украинофильство (ответ г.Алексееву г-на К-го)"	кін. XIX - поч. XX ст.	4°, 23 x 18,5 см 53 арк.	Належало І.Гладкому.
XX століття					
303	Ал 491	Добровольський П. "Историческое описание Елецкого монастыря". Автограф.	1900 р.	2°, 36 x 24 см 116 арк.	Частина аркушів – друкарські відбитки.
304	Вп 1474/32	"Каталог печатных книг музея В.В.Тарновского. М.Н. и Б.Д.Гринченко. Чернигов, 1901. Т.1. Старопечатные книги, богословие, изящная словесность, история, история литературы, критика". Автограф М.М.Гринченко.	1901 р.	4°, 26 x 18 см 170 арк.	

305	Вп 1474/33	Те саме. Т.2 “Языкознание, фольклор, этнография, путешествия, социология, экономика, статистика, естествознание, медицина, искусство, ремесла, ноты, сельское хозяйство, отдел Т.Шевченко, газеты, журналы, учебники, книги не вошедшие в предыдущие отделы”. Автограф М.М.Грінченко.	1901 р.	4°, 26 x 18 см 146 арк.	
306	Ал 492	“Рыхловский монастырь. 1880-1907 pp.”	1907 р.(?)	4°, 22 x 17,5 см 42 арк.	
307	Ал 1527	“Чин божественной літургії” (переклад українською мовою Івана Гаврика, священика Воскресенської церкви м.Сосниці)	1922 р.	8°, 14 x 10 см 87 арк.	Надійшов із Сосницького краєзнавчого музею в 1958 р.
308	Ал 1845/26 ^a	Дроздов Й. “Аграрные волнения и карательные экспедиции в годы первой революции в Черниговской губернии”. Автограф.	1924-1925 pp.	2°, 35 x 23 см 312 арк.	Надійшли до музею від З.Гаврилової з Москви в 1961 р.
309	Ад 2191	Федоренко П. “Декабристы на Черниговщине после амнистии”. Автограф.	1926 р.(?)	2°, 35,8 x 21,3 см 19 арк.	Були вилучені у автора під час арешту 14.10.1938 р. Надійшли до музею з архіву КДБ по Чернігівській області в 1990 р.
310	Ал 1845/1 ^a	Дроздов Й. “Крестьянские союзы на Черниговщине в годы первой революции (1905-1906 гг.)”. Автограф.	1939 р.	4°, 22 x 19 см 187 арк.	Надійшли до музею від З.Гаврилової з Москви в 1961 р.
311-312	Ал 1840/1/1,2	Артозеев Г. “Воспоминание о своей жизни с детства” Т.1, “Воспоминания и перепись из черновиков дневника о прошлой боевой деятельности”. Автограф.	1949 р.	2°, 30 x 22 см 1032 стор.	Надійшли до музею від автора із м.Запоріжжя в 1961 р.
313	Ал 2046/2	Артозеев Г. “Человек великого подвига”. Автограф.	1963 р.	2°, 30 x 21 см 639 арк.	Надійшов до музею від автора із м.Запоріжжя в 1966 р.

314	Ал 1924	Спаська К. Скагерті гетьмана Івана Скоропадського (1646-1722). (Експонати Чернігівського історичного музею). Автограф.	1926-1963 рр.	2 ^о , 30 x 21 см 48 арк.	Надійшли до музею від автора з м. Алма-Ата в 1963 р.
315	Ал 2046/1	Артосєв Г. "Партизанская быль". Автограф.	1964 р.	2 ^о , 31 x 24 см 671 арк.	Надійшла до музею від автора із м. Запоріжжя в 1966 р.

Скорочення:

Кат. 1900 р. – Каталог музею українських древностей В.В.Тарновського. Сост. Б.Д.Гринченко. – Т.2 – Чернигов, 1900.
Кат. 1908 р. – Каталог выставки XIV археологического съезда. – Чернигов, 1908. – Отдел рукописей.
ЧАК – Чернігівська вчена архівна комісія
ЧСД – Чернігівське епархіальне древлєсховище